

УДК

747.012*687.13

DOI:10.30857/2617-0272.2019.1.5.

ВАСИЛЬЄВА О. С.

Київський національний університет технологій та дизайну

**ДИЗАЙН ШКІЛЬНОГО ФОРМЕНОГО ОДЯГУ:
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ**

Мета. Дослідити сучасні завдання дизайн-проектування шкільного форменого одягу, визначити функції та призначення даного асортименту виробів та виявити особливості вподобань сучасних споживачів.

Методика. Застосовано комплексний підхід, що містить аналіз наукових джерел пов'язаних з питаннями дизайну шкільної форми та дитячого одягу, системно-структурний та морфологічний аналіз об'єкту дослідження.

Результати. Теоретично опрацьовано та узагальнено основні аспекти, що пов'язані з дизайном шкільного форменого одягу. Виявлено, що шкільний формений одяг повинен розглядатися як «уніформа» та як «елемент корпоративної культури». Визначено важливість соціально-естетичних функцій шкільного форменого одягу в формуванні особистості школяра, навчанні та дисципліні. Виявлено основні складові одягу як «елементу корпоративної культури»: кольорова гама, візуальний символ (загальна геометрія костюму та пропорції), комплектність та символіка. Аналіз результатів опитувань серед школярів та їх батьків показав споживчі вподобання у виборі колірної гами: синій, чорни та сірий. Дослідження пропорцій, що використовувались у розробці асортименту сучасного шкільного форменого одягу на ринку України, визначили загальні принципи пропорціонування в одязі, що застосовуються у дизайн-проектуванні шкільного форменого одягу для дітей молодшої шкільної групи.

Наукова новизна На основі аналітичних досліджень визначено і систематизовано основні аспекти соціокультурних та технічних складових проектування шкільного форменого одягу. Визначено основні системи пропорціонування, що використовуються у проектування шкільного форменого одягу для дітей молодшої шкільної вікової групи.

Практична значущість. Отримані результати зумовлюють можливості більш глибокого осмислення складових дизайн-проектування шкільного форменого одягу, що полягає у можливості використання отриманих результатів в подальших наукових дослідженнях дизайну шкільного форменого одягу.

Ключові слова: шкільний формений одяг, дизайн форменого одягу, фірмовий стиль, колір, пропорції.

Вступ. Шкільний формений одяг в Україні не обов'язковий для загальноосвітніх шкіл, але він залишається актуальним та затребуваним споживачами. Дизайн шкільного форменого одягу як соціокультурне явище ставить перед вченими та дизайнерами проблеми пов'язані з обґрунтуванням та осмисленням механізмів впливу на життєдіяльність школярів. Від розуміння цих факторів та їх складових залежить, якими можуть бути

вимоги до дизайну шкільного форменого одягу. Діяльність розробників даного форменого одягу повинна бути спрямована на розробку колекцій сучасних моделей одягу, в яких враховано психофізіологічні потреби дитини, пов'язані з її діяльністю під час навчання та перебування у школі.

Аналіз попередніх досліджень. Сучасні дослідження розглядають шкільний формений та дитячий одяг в багатьох аспектах: як багатогранний об'єкт, як в

технічному так і в мистецтвознавчому напрямку дизайну. Сама проблематика дитячого форменого одягу, як об'єкта дизайну, практично не розкрита в питаннях пов'язаних з визначенням його значення та впливу на життєдіяльність сучасного школяра. Багато дослідників в сфері соціології та психології розглядали важливість шкільного форменого одягу в навчанні та соціумі. Так Будьє П. [2] розглядав важливість форми та типу одягу соціальних груп як визначення габітальних структур втілених в «тіло», що одягнене в певний одяг, висловлює собою «перфоративну магію соціального» [2, С. 111].

Вплив шкільного форменого одягу на навчальний процес та дисципліну учнів у школі досліджувала Т.В. Власова, яка в своїй роботі визначила три аргументи, що доводять важливість шкільного форменого одягу: «форма дисциплінує; форма згладжує соціальну різницю; форма створює ефект зчитування, дитина в формі адекватно сприймається як учень школи» [3, С. 144].

Луцева І. досліджувала вплив на розвиток особистісних якостей учнів [3]. У своїй роботі вона зазначає, що шкільний формений одяг сприяє формуванню таких особистісних якостей як організованість, відповідальність, охайність, старанність, ретельність, сумлінність. Шкільна форма є необхідним елементом в виховному процесі, тому що сприяє формуванню морально-вольових якостей особистості, стимулює до навчання, розвиває соціальні функції (спілкування, колективізм, корпоративність тощо), дозволяє школяреві ідентифікувати себе як члена шкільного колективу, носія його норм і цінностей. Шкільний формений одяг сприяє корекції таких негативних якостей особистості, як неорганізованість, зарозумілість, снобізм, нерозвинений естетичний смак.

Уилкен І. та Ейадт А. досліджували питання доцільності використання даного

асортименту виробів у школах ЮАР[7]. Практика використання шкільної форми була оцінена авторами у восьми аспектах, що мали як негативний, так і позитивний характер. Дослідження було проведено у вигляді опитування та стосувалися доцільності використання шкільного форменого одягу з точки зору його функціональної відповідності умовам використання, економічних переваг або недоліків залежно від фінансових можливостей родин, забезпечення охайного та презентабельного зовнішнього вигляду школяра, відсутності конкуренції та пов'язаних з нею конфліктів серед учнів, економії часу на придбання форменого одягу, академічних стандартів якості освіти та дотримання правил поведінки тощо. За результатами досліджень на думку опитаних учнів, батьків та вчителів найвищу оцінку отримала функціональність форменого одягу, а найменшу – її вплив на питання академічних стандартів та якості освіти.

Питання доцільності шкільного форменого одягу, переваги та недоліки його використання у середніх школах досліджувалось вченими Массачусетського технологічного інституту. [16]. Результати дослідження ролі шкільної форми в середніх школах США показали, що її наявність збільшує безпеку та запобігає насильству серед учнів. Учні та педагоги вказали, що наявність форменого одягу може призводити до зменшення насильства і крадіжок в навчальних закладах. Теж саме зазначають автори Sanchez J., Yoxsimer A. та Hill G. (США, Невада), але їх дослідження [15] щодо доцільності використання форменого одягу в середніх школах показали, що лише невеликому відсотку учнів подобається його носити (12,7%). При цьому учні все ж таки підтверджують, що форма робить їх більш дисциплінованими та надає більшу безпеку в школі.

Park J. проводив дослідження особливостей використання форменого одягу в середніх школах та коледжах Південної Кореї [14]. За результатами роботи визначено, що шкільний формений одяг використовується учнями цієї країни основну частину дня не лише на території школи, але часто і за її межами. При цьому одночасно було відзначено, що учні та студенти країни потребують зменшення обмежень на регламентованість зовнішнього вигляду та прагнуть до самовираженні в одязі.

Досвід використання форменого одягу в країнах західної Європи досліджували Скрипченко А.Г. [11] та Денісова О.І. [4]. В їх роботах зазначено що, шкільний формений одяг в цих країнах не регламентується державою, але визначається його обов'язковість в навчальних закладах. В країнах, де шкільний формений одяг не є обов'язковим, все одно існують тенденції до його введення в навчальних закладах або як чітко регламентований ансамбль, або як обов'язковий дресс-код. Також авторами зазначено, що дизайн шкільного форменого одягу окрім естетики зовнішнього вигляду учня обов'язково повинен презентувати школу та її цінності.

Проблеми актуальності шкільного форменого одягу в Україні досліджувались у роботах [1, 9]. Авторами визначено актуальність виробів на споживчому ринку України, не дивлячись на те, що шкільний одяг не регламентований державою.

Постановка завдання. Останніми роками використання та обов'язковість шкільного форменого одягу не регламентується державою та багатьма школами України. Однак, згідно з дослідженнями багатьох науковців [1, 3, 4, 6, 9], все одно питання його проектування залишається актуальним. Шкільний формений одяг є елементом виховання дисциплінованості та важливим інструментом соціальної ідентифікації

дитини, що створює необхідну дистанцію між учнем та вчителями [11, С. 402].

Вимоги до знань та розвитку особистості людини у сучасному світі суттєво відрізняються від того, що було поставлено за мету освітнього процесу радянської школи [7, 8, 10]. Мета сучасної освіти – це виховати майбутнє суспільство, всі члени якого вільні. Відповідні зміни, що відбуваються зараз в Україні, нівелюють саме поняття «шкільний формений одяг», так як воно було представлено раніше – «одяг-ідентифікатор, що дисциплінує», що виступає як інструмент примусу. Відповідно, виникає потреба у перегляді та осучасненні концепції дизайн-проекування даного виду асортименту одягу для дітей та визначення його проектних дизайнерських складових.

Слід зазначити, що питання складових дизайн-проекування шкільного форменого одягу поряд з концептуальними питаннями сучасного визначення завдань шкільної форми, також потребують рішень, що пов'язані з поняттями комфортності та естетичності даного одягу, а саме: ергономікою (проблема швидкого зростання дітей шкільного віку), естетикою (пропорційні співвідношення та оригінальні рішення) та економічними факторами (можливістю користуватися комплектом або окремими його елементами більший період часу, цінова політика тощо).

Результати дослідження.

Формування особистості дитини та її якостей напряму пов'язано з навколишнім оточенням. Особливо значущою для подальшого розвитку школяра, є потреба у «зовнішніх враженнях». На початку навчання саме це є головною рушійною силою розвитку. Естетика навколишнього простору та зовнішнього вигляду є важливою для формування особистості дитини [12]. Шкільний формений одяг є однією з складових цього формування.

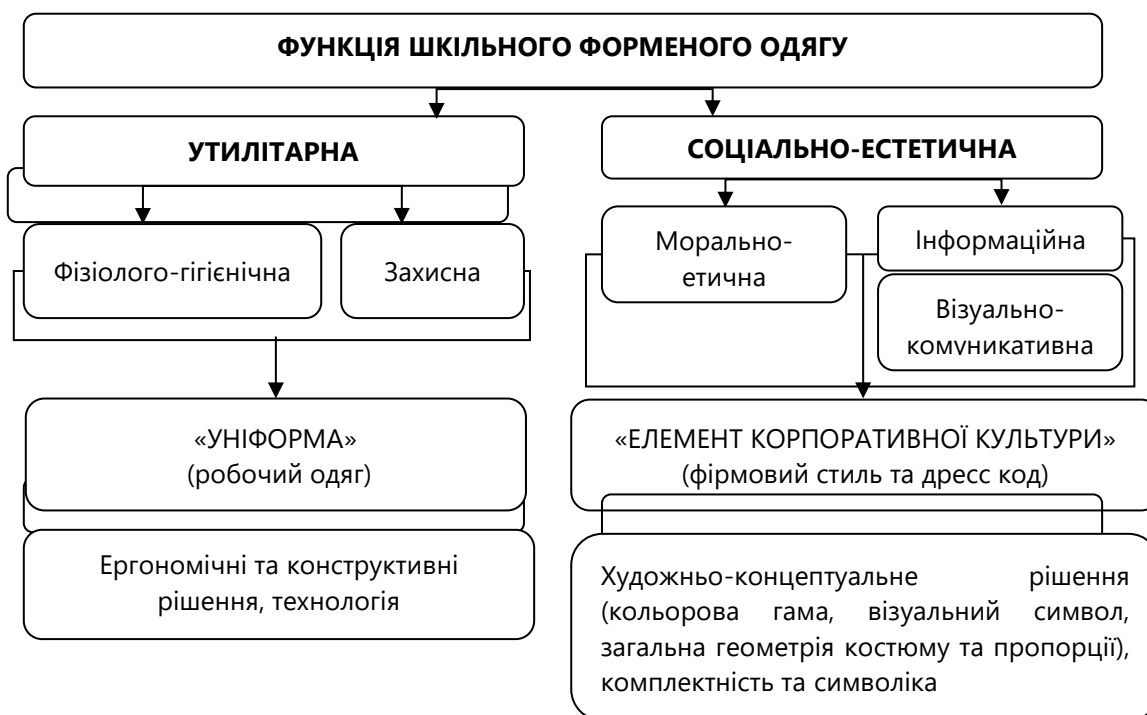


Рис. 1. Функції шкільного форменого одягу

При визначенні поняття шкільної форми сьогодні можна виокремити декілька значень: 1) уніформа (робочий одяг учня, одяг для навчання); 2) елемент корпоративної культури (ідентифікація приналежності до певного навчального закладу). Аналіз функцій шкільного форменого одягу показав, що даний вид асортименту поєднує в собі з одного боку утилітарні функції як уніформа (захисний, робочий, повсякденний одяг) та соціально-естетичні функції як елемент корпоративної культури (фірмовий стиль та дресс-код) (рис. 1). З соціальних функцій шкільного форменого одягу слід визначити наступні: інформаційна, виховна, комунікативна та функція стимулятора психічної активності

Слід зазначити, що шкільний формений одяг можна розглядати як один з символів, що поєднує систему «учень-школа», який однаково розуміє колектив учнів та використовується для впорядкування відносин між учнями та вчителями. Аналіз наукових джерел показав, що у трактовці елемента

корпоративної культури шкільний формений одяг може сприяти формуванню у свідомості працівників (школярів) сукупності «правильних» символів-маяків, завдяки яким він впливає на всі сфери управління підприємством (школою) [4]. В естетичному вихованні школярів використовують різні джерела, одне з яких оформлення побуту (залучення дітей до створення естетичної обстановки) [9], де зовнішній вигляд є однією з складових. Естетика шкільного форменого одягу – важлива складова у вихованні школяра. Саме поняття естетики в системі корпоративної культури одягу може базуватись на засадах естетики фірмового стилю: визначення кольорових поєднань, форм, логотипів (корпоративних знаків), пропорцій у одязі, побутових предметах та тощо, що все одно несе одночасно інформаційно-розпізнавальну функцію.

Основним аспектом, що впливатиме на формування корпоративної культури навчально-виховного закладу [5, с. 221] визначається відповідями на питання:

кінцевий результат, якого хоче досягнути навчальний заклад у майбутньому; стисла відповідь на запитання «хто ми?», «для чого ми існуємо?»; «зміст життя» освітньої установи; філософія освітньої організації, в якій відображені її основні принципи.

Як елемент корпоративного стилю шкільний формений одяг виконує соціальну функцію: він об'єднує групу учнів та ідентифікує її з певною школою. Даний асортимент одягу може розглядатись як інформація про індивіда та інформація про підприємство (школу). Одяг є одним з джерел самовираження особистості, фірмовий одяг / дресс-код – одним з джерел вираження існуючої корпоративної культури. Стиль одягу часто визначає організацію, а іноді й цілі галузі. Фірмовий одяг – це спосіб заявити про себе як про частину організації. Дресс-код, так само як і фірмовий одяг, є невід'ємним елементом корпоративної культури. Складовими дизайну фірмового «корпоративного» стилю в костюмі є: кольорова гама, візуальний символ (загальна геометрія костюму та пропорції), комплектність та символіка [13]. Проведені опитування учнів шкіл міста Києва та їх батьків також показали, що однією з основних рекомендацій адміністрації навчальної установи стосовно шкільного одягу є

дотримання або певних кольорів, або кольорів та варіантів комплектів костюму, що визначені саме навчальним закладом. Шкільний формений одяг в цьому разі виступає як дресс-код

З метою визначення вподобань школярів щодо кольорів у повсякденному шкільному форменому одязі нами проведено опитування серед 100 учнів початкових шкіл віком від 7-10 років та їх батьків. За результатами опитування визначено, що сьогодні більшість дітей та їх батьків надають перевагу форменому одязу синього, чорного та сірого кольорів, а також можуть поєднувати їх між собою. Одяг бордового та зеленого кольору сьогодні вибирають лише у випадках, коли ці кольори є обов'язковими для певного навчального закладу. Аналіз результатів досліджень показав, що 35% респондентів надають перевагу двоколірним комплектам, в яких жакет, піджак, спідниця, штани або сарафан – одного кольору, светр, джемпер, сорочка, блузка або фуфайка – іншого кольору, 65% – триколірному комплекту, в яких штани, спідниця або сарафан – одного кольору, верхній плечовий виріб (жакет, куртка, джемпер, піджак) – другого, сорочка, блузка або джемпер – третього.

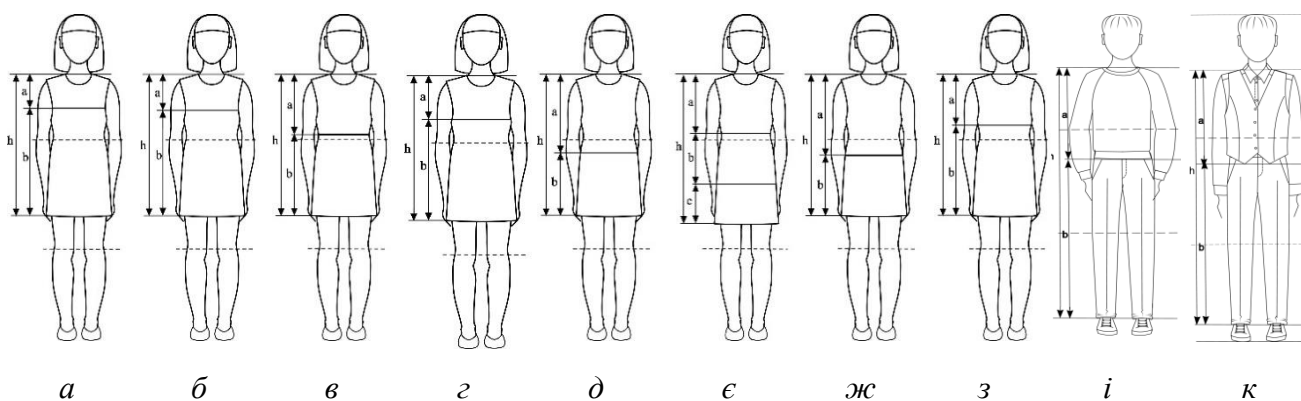


Рис. 2. Пропорційні членування та співвідношення сучасного шкільного форменого одягу для дітей молодшої шкільної вікової групи: а-г) арифметичні пропорції; д-к) геометричні пропорції: д) золотий переріз 1,62 : 1; е, і) єгипетський трикутник; ж) $1 : \sqrt{2} = 1 : 1,42$, з, к) $1 : \sqrt{3} = 1 : 1,74$

У комплектах часто використовують штани та спідниці чорного кольору. Відомо, що зростання та зміна пропорцій тіла також пов'язана з віком дитини, тому при визначенні проектних складових слід також приймати це до уваги. Пропорції у шкільному форменому одязі та в цілому у дитячому одязі пов'язані з пропорціями тіла. Відомо, що існують три вікові групи дітей шкільного віку: молодша (6-12 років), старша (12-15 років) та підлітки (15-18 років). Аналіз літературних джерел показав, що середньостатистичні пропорції відносно розмірів висоти голови до тіла дитини у даних вікових групах відрізняються: молодша – $1/6 \div 6,5$, старша – $1/7$, підлітки – $1/8$. На основі аналізу фотовідбитків зразків комплектів сучасної шкільної форми для хлопчиків та дівчаток молодшої шкільної вікової групи проведено дослідження пропорційних співвідношень, що використовуються в сучасному дизайні шкільного форменого одягу для дітей. За

результатами дослідження фотовідбитків зразків представлених на ринку України визначено, що у дизайні комплектів шкільного форменого одягу, як для дівчаток так і хлопчиків в членуваннях елементів костюму застосовані арифметичні та геометричні пропорційні співвідношення (рис. 2). Відомо, що арифметична пропорція в композиції костюму виражає статичність, геометрична – динамічність. Пропорції мають велике художнє значення, а в мистецтві костюму вони визначають співрозмірність та гармонічність елементів форми – частин форми один з одним і з цілим. Арифметичні пропорції будуються на співвідношенні цілих чисел, засновані на модульності – повторенні – однієї і тієї ж величини. Гармонійні пропорції в костюмі зафіксовані довжиною $7/8$ та $3/4$ рукавів, спідниця мінімальної довжини, що відповідає $1/3$ довжини всього одягу ($2/3$ довжини складає джемпер або блузка).

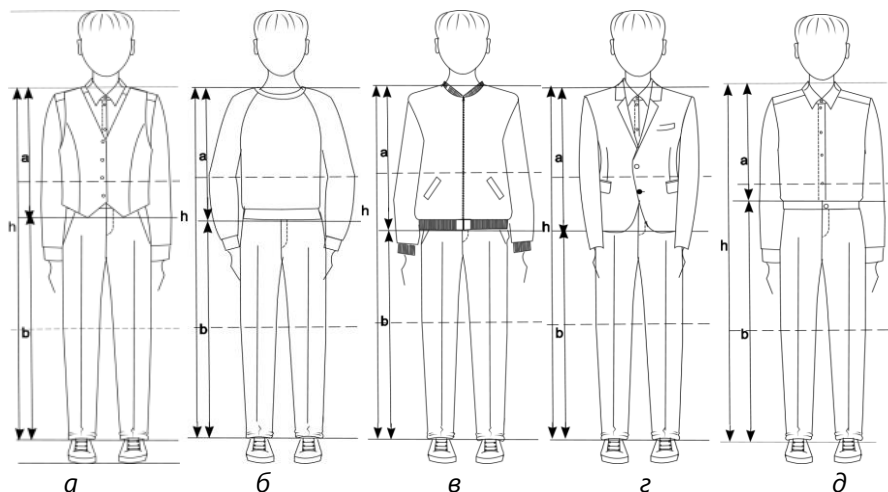


Рис. 3. Пропорційні співвідношення та довжин шкільного форменого одягу для хлопчиків молодшого шкільного віку (розмір 134 см, Ог 64 см) $h=110,0$ см при довжині штанів 81,0 см: а) штани – жилет: 1) арифметична пропорція 1:1,74, де $a=40,0$, $b=70,0$; 2) «золотий переріз», де $a=45,5$, $b=64,5$; б) штани – джемпер: 1) арифметична пропорція 2:3, де $a=44,0$, $b=66,0$; 2) арифметична пропорція 3:4, де $a=47,0$, $b=63,0$; в) штани – куртка: арифметична пропорція 4:5, де $a=49,0$, $b=61,0$; г) штани – жакет: арифметична пропорція 7:8, де $a=51,0$, $b=59,0$; д) штани – сорочка арифметична пропорція 4:9, де $a=34,0$, $b=76,0$

Слід зазначити, що в композиції шкільного форменого одягу, як і в будь-якому ансамблі пропорціювання може

реалізовуватись через співвідношення форм, членувань, площі різних фактур, кольорів, розмірів деталей, декоративних і

оздоблювальних елементів. Вибір тих чи інших пропорційних зв'язків обумовлюється функціональними і естетичними вимогами, яким повинен відповідати виріб. Використання пропорційних співвідношень є активним засобом отримання цілісної форми, так як створює гармонію окремих частин ансамблю шкільного форменого одягу та їх поєднань. Проведені дослідження дали можливість визначити пропорційні довжини плечових виробів по відношенню до типової довжини для типових фігур хлопчиків. Результати досліджень представлено на рисунку 3.

Для визначення гармонійних горизонтальних членувань сарафанів, суконь та комплектів для дівчаток молодшої шкільної вікової групи були розраховані пропорційні співвідношення на основі типових довжин спідниць: 1) сарафани та сукні – пропорційні співвідношення: 1:4; 2:3; 1:1,74; 2) жакет – спідниця- пропорційні співвідношення: 4:1; 3:1; 9:4; 3:2; 7:8; 8:7; 1:1,74; 3) блузка + спідниця – пропорційні співвідношення: 3:1; 2:3; 7:8; 3:4. При цьому в процесі дослідження зразків сучасної форми була визначені 3 довжини спідниці 60,0 см, 64,0 см та 67,0 см, де довжини 64,0 см та 67,0 см співпадають з рекомендованими довжинами за державними стандартами.

Висновки. Шкільний формений одяг може бути розглянутий в багатьох аспектах: як одяг для школи – форма також несе в собі функції об'єднання та ідентифікації учня, як один з методів дисциплінування дітей; як об'єкт формування естетичного смаку та багато іншого. Сучасний дитячий одяг, а особливо шкільний формений одяг має великий вплив на розвиток дитини. Психологічний та фізичний комфорт, самоідентифікація з колективом та місцем навчання, і багато іншого, що визначає цей одяг. Тому є важливим визначення загальних основоположних засад дизайну

шкільного дитячого одягу. Аналіз літературних джерел та проведені анкетні опитування підтвердили актуальність шкільного форменого одягу. Визначено, що шкільний формений одяг має велике значення у вихованні школяра як елемент корпоративної культури школи. Проведені анкетні опитування щодо кольорові вподобання споживачів при виборі шкільного форменого одягу показали, що сьогодні більшість дітей та їх батьків надають перевагу форменому одягу синього, чорного та сірого кольорів, а також можуть поєднувати їх між собою. Досліджено зразки шкільного форменого одягу для хлопчиків та дівчаток молодшого шкільного віку, що представлено на ринку України. Визначено пропорційні співвідношення у комплектах шкільного форменого одягу довжин плечових та поясних виробів.

Література

1. Бабула Н.В., Скляренко Н.В. Особливості розвитку дитячої моди в історичному контексті. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. 2012. №3. С 4-6.
2. Будье П. Практический смысл. Спб.: Алетейя, 2001. 562 с.
3. Власова Т.А. Школьная форма в пространстве власти/знания. Весник Удмуртского университета. 2009. №2. С.143-147.
4. Денисова О.И. Анализ зарубежного опыта введения школьного дресс-кода. Образование и наука. 2016. Вип. 9 (138). С. 136-152.
5. Освітній менеджмент : навч. посіб. [Educational management: teaching manual] / Карамушки Л.; за ред. Л. Даниленко. Київ: Шкільний світ, 2003. 400 с.
6. Луцева И. Влияние школьной формы на становление личностных качеств ученика. Современная педагогика. 2014. Вип. 7(20). С. 6-9.

7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Розпорядження від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/pras/249613934> (дата звернення: 14.04.2019).

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 Про затвердження Державної національної програми "Освіта" ("Україна XXI століття"). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93> (дата звернення: 14.04.2019).

9. Проданчук І. В., Половніков І. І. Аналіз умов експлуатації форменого одягу та його впливу на фізіологічний розвиток учнів молодшої шкільної групи. Легка промисловість. 2012. № 3. С. 52-54.

10. Савчин М.В., Василенко Л.В. Вікова психологія. Київ: Академвидав, 2005. 360 с.

11. Скрипченко А. Школьная форма – традиции и современный взгляд. Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 402-405.

12. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб 3-тє вид., перероб. і допов. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. 230 с.

13. Шейн Э.Х. Организационная культура и лидерство / Пер. с англ. под ред. В.А. Спивака. СПб: Питер, 2002. 336 с.

14. Park J. Do School Uniforms Lead to Uniform Minds?: School Uniforms and Appearance Restrictions in Korean Middle Schools and High Schools. FashionTheory. 2013. №17(2), P.159–177.

15. Sanchez J., Yoxsimer A., Hill G. Uniforms in the Middle School: Student Opinions, Discipline Data, and School Police Data. Journal of School Violence. 2012. №11(4). P.345–356.

16. Wade K.K., Stafford M.E. Public school uniforms: effect on perceptions of gang presence, school climate, and student self-perceptions. Education and Urban society. 2003. № 35(4): P. 399–420.

17. Wilken I., Aardt A. School Uniforms: Tradition, benefit or predicament? Education as Change. 2012. №16 (1). P. 159-184.

References

1. Babula, N.V., Skliarenko, N.V. (2012) Osoblyvosti rozvytku dytiachoi mody v istorychnomu konteksti. [Features of development of children's fashion in the historical context.]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv.* Mystetstvoznnavstvo. 3. 4-6. [in Ukrainian].

2. Bude, P. (2001) *Prakticheskii smysl.* [Practical sense] Spb.: Aleteyya. [in Russian].

3. Vlasova, T.A. (2009) Shkolnaya forma v prostranstve vlasti/znaniya. [School uniform in the space of power / knowledge.] *Vesnik Udmurtskogo universiteta.* 2. 143-147. [in Russian].

4. Denisova, O.I. (2016) Analiz zarubezhnogo opyta vvedeniya shkolnogo dress-koda. [Analysis of experience in the introduction of school dress code.] *Obrazovaniye i nauka.* 9 (138). 136-15. [in Russian].

5. Karamushky, L. *Osvitnii menedzhment : navch. posib.* [Educational management: teaching. manual](2003) / . za red. L. Danylenko. Kyiv. Shkilnyi svit. [in Ukrainian].

6. Lutseva, I. (2014) *Vliyaniye shkolnoy formy na stanovleniye lichnostnykh kachestv uchenika. Sovremennaya pedagogika.* [The influence of school uniforms on the development of the student's personal qualities.] 7(20). 6-9. [in Russian].

7. Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannya zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku About the conceptualization of public policy in the area of reform of secondary education "New

Ukrainian School" until 2029] URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934> (data zvernennia: 14.04.2019). [in Ukrainian].

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 lystopada 1993 r. № 896 Pro zatverdzhennia [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 3, 1993, No. 896 On Approval of the State National Program "Education" ("Ukraine XXI Century").] URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93> (data zvernennia: 14.04.2019). [in Ukrainian].

9. Prodanchuk, I. V. & Polovnikov, I. I. (2012) Analiz umov ekspluatatsii formenoho odiaru ta yoho vplyvu na fiziologichni rozvytok uchniv molodshoi shkilnoi hrupy. [Analysis of conditions of operation of uniform clothes and their influence on physiological development of school child of junior school group]. *Lehka promyslovishtsya*. 3. 52-54. [in Ukrainian].

10. Savchyn, M.V. & Vasylenko, L.V. (2005) *Vikova psykholohiia*. [Age psychology] Kyiv: Akademvydav. 2005. [in Ukrainian].

11. Skripchenko A. (2018) Shkolnaya forma – traditsii i sovremenny vzglyad. [School uniforms - traditions and modern look]. *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu* : zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi

naukovo-praktychnoi konferentsii. Kyiv : KNUTD. 1. 402-405. [in Russian].

12. Fitsula, M. M. (2013) *Pedahohika* : navch. posib. [Pedagogy] Ternopil : Navchalna knyha-Bohdan, 230 [in Ukrainian].

13. Sheyn, E.X. (2002) *Organizatsionnaya kultura i liderstvo* [Organizational culture and leadership] / Per. s angl. pod red. V.A. Spivaka. SPb: Piter. 336. [in Russian].

14. Park, J. (2013) Do School Uniforms Lead to Uniform Minds?: School Uniforms and Appearance Restrictions in Korean Middle Schools and High Schools. *FashionTheory*. 17(2). 159–177.

15. Sanchez, J., Yoxsimer, A. & Hill, G. (2012) Uniforms in the Middle School: Student Opinions, Discipline Data, and School Police Data. *Journal of School Violence*, 11(4). 345–356.

16. Wade, K & Stafford, M. (2003) Public school uniforms: effect on perceptions of gang presence, school climate, and student self-perceptions. *Education and Urban society*. 35(4): 399–420

Wilken, I. & Aardt, A. (2012) School Uniforms: Tradition, benefit or predicament? *Education as Change*. 16 (1). 159-184.

ДИЗАЙН ШКОЛЬНОЙ ФОРМЕННОЙ ОДЕЖДЫ: ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ И ЭСТЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ

ВАСИЛЬЕВА Е. С.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Исследовать современные задачи дизайн-проектирования школьной форменной одежды. Определить функции и назначение данного ассортимента изделий и выявить особенности предпочтений современных потребителей.

Методика. Применен комплексный подход, содержащий анализ научных источников связанных с вопросами дизайна школьной формы и детской одежды, системно-структурный и морфологический анализ объекта исследования.

Результаты. Теоретически исследованы и

DESIGN OF SCHOOL FORMED CLOTHING: FUNCTIONAL AND ESTHETIC ASPECTS

VASILYEVA O. S.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Investigate the modern tasks of designing school uniforms. Determine the functions and purpose of this product range and identify the features of preferences of modern consumers

Methodology. Approach was applied, containing an analysis of scientific sources related to the design of school uniforms and children's clothing, a system-structural and morphological analysis of

обобщены основные аспекты, связанные с дизайном детской одежды и школьной форменной одежды. Выявлено, что школьная форменная одежда должна рассматриваться как «униформа» и как «элемент корпоративной культуры». Определены важность социально-эстетических функций школьного форменной одежды в формировании личности школьника, учебе и дисциплине. Выявлены основные составляющие данной одежды как «элемента корпоративной культуры»: цветовая гамма, визуальный символ (общая геометрия костюма и пропорции), комплектность и символика. Анализ результатов опросов среди школьников и их родителей показал потребительские предпочтения в выборе цветовой гаммы: синий, черный и серый. Исследование пропорций, которые использовались в разработке ассортимента современного школьного форменной одежды на рынке Украины, определили общие принципы пропорционирования в одежде, применяемых в дизайн-проектировании школьной форменной одежды для детей младшей школьной группы.

Научная новизна. На основе аналитических исследований определены и систематизированы основные аспекты социокультурных и технических составляющих проектирования школьного форменной одежды. Определены основные системы пропорционирования, используемых в проектировании школьного форменной одежды для детей младшего школьного возрастной группы.

Практическая значимость. Полученные результаты дают возможность более глубокого осмысления составляющих дизайн-проектирования школьного форменной одежды, и заключается в возможности использования полученных результатов в дальнейших научных исследованиях дизайна школьного форменной одежды.

Ключевые слова: школьная форменная одежда, дизайн одежды, фирменный стиль, цвет, пропорции.

the object of study.

Results. Theoretically investigated and summarized the main aspects related to the design of children's clothing and school uniforms. It was revealed that school uniforms should be considered as a "uniform" and as an "element of corporate culture". The importance of socio-aesthetic functions of school uniforms in the formation of the personality of the student, study and discipline. The main components of this clothing as "an element of corporate culture" are identified: the color gamut, the visual symbol (overall costume geometry and proportions), completeness and symbolism. Analysis of the survey results among schoolchildren and their parents showed consumer preferences in the choice of colors: blue, black and gray. The study of the proportions that were used in the development of the range of modern school uniforms for children of primary school groups.

Scientific novelty On the basis of analytical studies, the main aspects of the socio-cultural and technical components of the design of school uniforms are identified and systematized. The basic proportional systems used in the design of school uniforms for children of the younger school age group are identified..

Practical significance. The results an opportunity for a deeper understanding of the components of the design design of school uniforms, and is the possibility of using the results in further research of the design of school uniforms.

Keywords: school uniform, uniform design, corporate style, color, proportions.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА:

Васильєва Олена Сергіївна, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-9275-0591, **e-mail:** lenawasilyeva@gmail.com

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.1.5>

Цитування за ДСТУ: Васильєва О.С. Дизайн шкільного форменого одягу: функціональний та естетичний аспекти. Art and design. 2019. №1. С. 59-68.

Citation APA: Vasilyeva O. S. (2019) Design of school formed clothing: functional and esthetic aspects. *Art and design*. 1. 59-68.